

**Gökdağ, Dr. Bilgehan A.: *Salmas Ağzı, Güney Azerbaycan Türkçesi Üzerine Bir İnceleme*, KaraM Yayınları /
16, Çorum 2006, XV-261 s., ISBN 975-6467-3.**

İran'ın Salmas şehrinde yaşayan Azerbaycan Türklerinin ağızları üzerine hazırlanmış olan çalışma *Giriş, İnceleme* (Ses Bilgisi), *Metinler* ve *Sözlük* bölümlerinden oluşmaktadır.

Giriş (s. 1-59) bölümünde *İran Türklerinde Kimlik Meselesi* başlığı altında İran'daki Türk varlığı, tarihî ve sosyo-kültürel çerçeve içinde ele alınarak Azerbaycan Türklerinin dil ve kültür sorunları üzerinde durulmuş, millî kimliğin şekillenmesinde *Varlık* dergisinin yeri belirtilmiş, daha sonra 1979-2003 yılları arasında İran'da çıkan dergi ve gazetelerin isimleri ile yine aynı dönemde İran'da Türklükle ilgili çıkan kitapların bibliyografyaları verilmiştir. Daha sonra Azerbaycan ağızlarını konu alan çalışmalardan hareketle İran'daki Türk ağızları üzerine yapılan tasnifler ortaya konmuş, *İran'da Türkçe Varyantlar ve Başlıca Çalışmalar* başlığı altında Azerbaycan Türkçesinin yanı sıra İran'da konuşulan Halaç, Türkmen, Horasan, Kaşgay ve Sungur Türkçeleri hakkında kısa bilgiler verilmiş, yapılan başlıca çalışmalar değerlendirilmiştir. Yine *Giriş* bölümünde Salmas şehrinin tarihi ve coğrafyası hakkında bilgiler verildikten sonra *Salmas'ta Türkçenin Kullanımı* başlığı altında Salmas şehrinde konuşulan Türkçenin anadil olarak kullanım oranları, Salmas Türkçesine Farsçanın tesiri vb. konular, bölgede yapılan bir anketten hareketle ortaya konmuştur.

İnceleme (s. 63-170) bölümü ses bilgisi incelemesinden oluşmaktadır. Araştırmacı, ses bilgisi incelemesinde Salmas ağzını standart Azerbaycan Türkçesi ile karşılaştırmayı esas almakla birlikte yer yer Anadolu ve diğer Azerbaycan ağızlarıyla karşılaştırmalar da yapmıştır. Yazar, kelimelerin anlamlarını, *Sözlük*'te yer aldığı için inceleme bölümünde vermemiştir.

Metinler (s. 173-249) bölümünde çoğunluğunu masalların oluşturduğu toplam 38 adet derlemeye yer verilmiştir. Metinlerin başında kaynak kişilerin adı, soyadı ve doğum tarihi belirtilmiş, öğrenim durumları ve meslekleri hakkında bilgi verilmemiştir.

Sözlük (s. 251-261) bölümünde metinlerde geçen kelimeler, alfabetik sıraya göre ve Türkiye Türkçesindeki karşılıkları ile verilmiştir.

Sonuç olarak Dr. Bilgehan A. Gökdağ tarafından hazırlanmış olan eser, İran'ın Salmas şehrinde konuşulan Azerbaycan Türkçesi ağzını gün yüzüne çıkararak özgün bir çalışmadır. Eserin kapsamlı hazırlanmış olan *Giriş* bölümü sayesinde okurlar Salmas ağzının yanı sıra Güney Azerbaycan Türkçesinin genel durumu ile İran'da konuşulan Halaç, Türkmen, Horasan, Kaşgay ve Sungur Türkçeleri hakkında bilgiler edineceklerdir. Bu çalışmasından dolayı Dr. Bilgehan A. Gökdağ'ı tebrik eder, çalışmalarının devamını dileriz.

Hakan Akca